

V času številnih sprememb, ukrepov in omejenih poslovnih možnosti je obvladovanje poslovnih tveganj ne le zaveza, temveč tudi edina možnost zmanjševanja vpliva okolja na poslovne rezultate podjetja.

Sistematično obvladovanje poslovnih tveganj je ključ do uspeha

mag. Mojca Kunšek

Spremljanje poslovnih partnerjev in okolja je tako še posebno v teh časih postala nuja, ki lahko vodi do boljših poslovnih odločitev in večje gotovosti v poslovanju. Torej do tistega, kar vodi do večje konkurenčnosti in večje verjetnosti obstoja tudi v najtežjih časih.

Obvladovanje poslovnih tveganj ni več le zakonska obveza

Gospodarno ravnanje in poročanje o obvladovanju poslovnih tveganj predpisuje že temeljni korporacijski zakon t.j. Zakon o gospodarskih družbah¹ - ZGD-1. V skladu s 70. členom ZGD-1 morajo srednje in velike gospodarske družbe v poslovnem poročilu, kot sestavnem delu letnega poročila, podrobno poročati o upravljanju tveganj, strategiji in ukrepih. Prav tako tudi Zakon o preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma - ZPPDFT-1² določa obveznosti vrste zavezancev pri izvajanju ukrepov za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma. Pri tem lahko povzamemo, da medtem ko zakonsko obvezo obvladovanja poslovnih tveganj najdemo predvsem v temeljnih zakonih, moralna zaveza zavzemanja za obvladovanje tveganj izhaja iz želje po obstoju, po nadaljevanju poslovanja, po uspehu, pa tudi po zagotavljanju socialne varnosti zaposlenih.

¹ Zakon o gospodarskih družbah - ZGD-1, Uradni list RS, št. 42/2006 in nasl.

² Zakon o preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma - ZPPDFT-1, Uradni list RS, št. /2016 in nasl.

Z lažjim dostopom do podatkov je obvladovanje poslovnih tveganj lahko lažje

Sodobni teoretiki pogosto izpostavljajo, da je potrebno v digitalni dobi uporabiti digitalne rešitve, ki lahko vodijo tudi lažjih poslovnih odločitev, še posebno, če odločitve slonijo na pravočasnih, resničnih, uradnih in lahko dostopnih podatkih.

Raziskave kažejo, da je kar 96 % stečajev posledica plačilne nediscipline. Že en sam neplačnik lahko podjetju povzroči velike preglavice. Zato je potrebno pravočasno, sistematično in čim bolj natančno preverjati, s kakšnimi poslovnimi partnerji sklepamo posle.

Obvladovanje poslovnih tveganj je del poslovnega vsakdana in temelji tako na vsebinskih kot finančnih odločitvah. Temelj preobrazbe so podatki, ki so zanesljivi, aktualni in vpeti v redni poslovni proces. Podjetja lahko s sodobnimi načini prevzemanja podatkov uspešneje krmilijo svoje poslovne procese, se hitreje odzivajo na spremembe in s tem dosegajo konkurenčne prednosti.

Do celostnega pregleda poslovnih partnerjev s podatki v različnih registrih in evidencah

Slovenija zagotavlja visoko transparentnost delovanja poslovnih subjektov. Po lestvici OECD sodi Slovenija med pet najbolj transparentnih držav v Evropski uniji in med deset najbolj transparentnih držav na svetu. Podatki o poslovnih subjektih so dostopni na portalu Agencije RS za javno-pravne evidence in storitve (AJPES), večinoma so brezplačni in dosegljivi preko vseh sodobnih digitalnih naprav 24 ur na dan vse dni v letu. Podatki o poslovnih subjektih so na portalu www.ajpes.si zbrani v različnih registrih in v zbirki letnih

poročil, možno pa je spremljati tudi uradne objave. Pri preverjanju poslovnih partnerjev lahko uporabnik že z enostavnimi koraki in zrelo razsodnostjo iz prebranih podatkov pravočasno zazna dvom ali potrditev nameravanega ali obstoječega poslovnega razmerja.

Uvodoma velja izpostaviti, da v skladu s 6. členom ZGD-1 gospodarska družba ali podjetnik lahko začneta izvajati dejavnosti šele z vpisom v Poslovni register Slovenije (PRS). Če družba ni vpisana v PRS dejavnosti ne more izvajati, oz. gre za nezakonito delovanje. V Sloveniji je registracija dejavnosti oz. vpis v PRS brezplačna. To pa tudi pomeni, da so različne promocije o vpisu v tuje registre, ki so plačljive, le zavajanje uporabnikov. Vpogled v PRS omogoča preverjanje podatkov o ustanoviteljih, sedežu, zastopnikih in odgovornih osebah.

Sum v trdnost poslovnega razmerja pa lahko sprožijo spremembe lastniške strukture, spremembe odgovornih oseb, še posebno če je bila družba ustanovljena ali če je nastopila sprememba tik pred sklenitvijo posla.

Podatke v register transakcijskih računov (RTR) posredujejo AJPES izvajalci plačilnega prometa ob vsaki spremembi. To pomeni, da je lahko bančni račun poslovnega partnerja zjutraj še z zadostnim kritjem za pokrivanje obveznosti, popoldan pa je račun že v blokadi. To je tudi podatek, ki ga podjetniki najpogosteje uporabijo pri preverjanju poslovnih partnerjev. Premalokrat pa so pozorni tudi na datum odpiranja poslovnega računa. Če je tak račun odprt šele tik pred nastopom poslovnega sodelovanja, je lahko izražen dvom v njegovo sposobnost pokritja.

Podatke v register zastavnih pravic in premoženjskih (RZPP) posredujejo AJPES upravičenci, ki evidentirajo zastavo pravic in premoženjskih (notarji, izvršitelji, sodišča idr.). Podjetniki lahko preverijo zastavljene premoženjske tako po poslovnih subjektih kot po zastavljeni premoženjski ali pravici. Potrebno je le, da vnesejo identifikacijsko številko premoženjske ali pravice in sistem jih v sekundi ponudi povratno informacijo o vpisu v register. Če je premoženjska ali pravica vpisana v register, je zastavljena. Prav tako pa lahko uporabniki preverijo tudi obseg zastavljenih premoženjskih in pravic po poslovnih subjektih. Več ko ima podjetje zastavljenih premoženjskih ali pravic, več težav ima s pridobivanjem finančnih sredstev. Najpogosteje se vpogleduje v zastavo opreme in motornih vozil, saj je pravni posel z zastavljeno premoženjsko ničen.

Prav tako je možno preveriti dejanske lastnike podjetja v registru dejanskih lastnikov (RDL). Pri tem se razume dejanskega lastnika kot osebo, ki dejansko vpliva na izvajanje poslov. Preverjanje dejanskih lastnikov je eden izmed osnovnih elementov ugotavljanja povezanih oseb v smislu preprečevanja pranja denarja, ki ga izvaja Urad RS za preprečevanje pranja denarja.

Pri preverjanju finančnega položaja poslovnih partnerjev se najpogosteje uporabi podatke iz letnega poročila. Ti podatki so na voljo za zadnjih 5 let. Primerjava vrednosti med nameravanim obsegom posla in vrednostjo premoženja poslovnega partnerja je lahko eno izmed ključnih meril tveganosti nameravane poslovne razmerja, še posebno, če ima poslovni

partner tudi negativni kapital. V kolikor je poslovni partner zavezan reviziji, pa se lahko poleg razvojnih ambicij v letnem poročilu pridobi tudi podatek o izvedeni reviziji, revizorju in njegovemu mnenju.

Preko portala AJPES je možno spremljati vse objave vpisov in listin sodišč po 43. členu Zakona o sodnem registru – ZSReg³, pa tudi vpise v sodni in poslovni register. Prav tako se preko portala AJPES lahko spremlja objave po ZGD-1 (sklice skupščin, druge gospodarske objave) in po Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – ZFPPIPP⁴. To pomeni, da se lahko spremlja tudi objave o trimesečnem poslovanju poslovnih subjektov v prisilni poravnavi. Za te subjekte lahko namreč precej natančno spremljamo tudi njihovo medletno poslovanje, saj so sicer poslovni subjekti v skladu z 58. členom ZGD-1 zavezani posredovati letna poročila enkrat letno.

Bonitetna ocena temelji na podatkih iz letnih poročil

Kompleksno oceno poslovanja podaja bonitetna ocena, ki se običajno uporablja za preverjanje ekonomsko-finančne sposobnosti ponudnikov v postopkih javnega naročanja in je nepogrešljiva pri celovitem spremljanju kreditnega tveganja obstoječih in potencialnih poslovnih partnerjev. V vseh primerih, ko gre za velik razkorak med obsegom nameravane posla in obsegom premoženja poslovnega partnerja se priporoča pridobitev bonitetne ocene, ki tudi podaja vpogled v tekočo plačilno sposobnost. Pri tem velja izpostaviti, da bonitetna ocena temelji na podatkih iz predloženega letnega poročila.

³ Zakon o sodnem registru – ZSReg, Uradni list RS, št. 13/1994 in nasl.

⁴ Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – ZFPPIPP, Uradni list RS, št. 126/2007 in nasl.

To pa pomeni, da lahko AJPES tudi samostojnemu podjetniku normirancu izdela bonitetno oceno S.BON, če mu leta predloži letno poročilo.

Za zmanjšanje pritiska na likvidnost se lahko podjetja poslužijo tudi prijave zapadlih obveznosti v obvezni in prostovoljni pobot, ki ga AJPES izvaja dvakrat mesečno, rezultati pa so vidni že na dan pobota.

Analiziranje poslovnih partnerjev z digitalnimi orodji

Individualno analiziranje poslovanja v daljšem časovnem obdobju ali za več poslovnih subjektov je lahko zamudno opravilo, še posebno če se želi poslovne subjekte primerjati s sorodnimi subjekti v panogi, občini ali regiji.

V ta namen se lahko uporabi spletno orodje Fi=Po Finančni pomočnik, s katerim sta analiziranje in izbira novih poslovnih partnerjev tako časovno kot stroškovno racionalnejša. Dnevno prejemanje obvestil o spremembah podatkov v registrih, o težavah pri plačilni sposobnosti ali objavah v različnih postopkih pri poslovnem partnerju pa zagotavlja pravočasni odziv ter dodatne prednosti pri obvladovanju poslovnih in finančnih tveganj.

Naprednejši pristop omogoča uporaba spletnih servisov, ki omogočajo uporabo avtomatiziranih rešitev prevzemanja podatkov, z različnim obsegom in naborom podatkov, s katerim lahko uporabnik iz različnih podatkovnih virov AJPES prevzema podatke o poslovnih subjektih, ki ga zanimajo – npr. poslovnih partnerjih, konkurentih, dolžnikov in drugih.

Tako lahko uporabnik preko spletnega servisa proFI-PO vedno prejme zadnje oz. tekoče podatke, kar pomeni razbremenitev in racionalnost delovanja finančno-računovodske službe in vodstva, saj ta zajema vse od zbiranja in analiziranja podatkov do hitrejšega odločanja in sprejemanja pravočasnih ukrepov.

Podatke o poslovnih partnerjih lahko podjetje vključi v svoj model obravnave poslovnih partnerjev (npr. od katerih je potrebno zahtevati zavarovanja), prodajne procese (CRM), izvajanje plačil, uveljavljanje terjatev in vlaganje izvršb ter prijav obveznosti v stečajne postopke ipd. kar pa pomeni, da se poslovodstvo lahko fokusira na kvalitetno in sistematično obvladovanje poslovnih tveganj in preusmeri fokus svojega delovanja iz področja pridobivanja in ažuriranja podatkov h kupcu, prodaji in upravljanju s tveganji. ■

(nadaljevanje s strani 14)

Financiranje izvoznih poslov

SID banka je, kot finančna institucija s posebnimi nalogami in poslanstvom, določenim v zakonu, s katerim je bila ustanovljena, aktivna tudi pri zagotavljanju financiranja kot podpore izvoznim poslom. Poleg programov financiranja, namenjenih slovenskim gospodarskim družbam in javnemu sektorju, poseben segment delovanja predstavlja dolgoročno financiranje tujih kupcev slovenskega blaga in storitev. Gre za storitev, ki dopolnjuje ponudbo izvoznikov in lahko izboljša njeno atraktivnost in konkurenčnost, primerna pa je za blago ali storitve investicijskega značaja in večjih vrednosti.

Vir: SID banka